

Klub rváčů - Chuck Palahniuk

1. Autor

- [čak polanik:]
- homosexuál, utajoval - amerika 80. let - diskriminace těchto menšin
- pracoval v manufaktuře na výrobu součástek do automobilů
 - zde je inspirace pro zaměstnání vypravěče a také tam přišel s nápadem na Klub rváčů - porval se v práci a potom s protivníkem byly nejlepší kamarádi
- jeho otce zavraždil milenec jeho matky
- americký spisovatel
- ve svých dílech využívá svých zážitků a zkušeností (pracoval v nemocnici, jeho otec sexuálně zneužíval matku)
 - pracoval v novinách, proto ten jeho úderný stručný styl
 - končí tragicky, depresivně, temně
 - časté úvahy o životě
- řeší psychicky labilní jedince, komplexy či jiné typy závislostí, člověk bez ambic, řeší většinou zcela amorální činnosti
- další díla: Zalknutí, Deník, Strašidla
- český ekvivalent neexistuje (nejblíže je absurdí drama - Václav Havel)

2. Autorský kontext

- velice podobné dílo, které také zachycuje skupinu lidí, kteří páchají násilností na ostatních - irituje je společnost - a právě kolem násilnictví budují svoji osobnost, se nazývá *mechanický pomeranč*
- literárním směrem je dílo postmoderní, vyšlo v roce 1996, přímo reflektuje americkou společnost
- *minimalismus*: je reakcí na konzumní společnost, zahrnuje pečlivé zvažování při nákupu věcí, upřednostňuje kvalitu před kvantitou, takže souvisí i s konceptem udržitelnosti, velkou propagátorkou minimalismu je japonská autorka Marie Kondo, která ve své knize Zázračný úklid - zbavení se nepotřebných věcí
- *transgresivní fikce*: žánr, v němž protagonisté nesouhlasí s dosavadními hodnotami a normami (též očekáváním společnosti) - osvobozují se pomocí nezákonného či neobvyklého jednání; hlavními tématy jsou duševní poruchy, sexuální aktivita, nihilismus, drogy, násilí, ...
- *generace X*: souhrnné označení pro autory konce 20. století (Alan Moore)
- Samuel Beckett - Čekání na Godota, Nobelovka, minimalista
- *absurdní drama* - zobrazovaná skutečnost je nesmyslná, postavy nejsou schopné se mezi sebou dorozumívat, osamocenosť, deformace jazyka, opomíjená je charakteristika postav, dialog je sice forma komunikace, ale tlachání je znemožňuje
 - často formou grotesky, tragikomedie či černého humoru
 - Audience, Zahradní slavnost

3. Dílo

- psychologický román

- skeptický román k současným systémům, nedůvěra a pochybení o významu současných hodnot - konzum, sexuální vztahy, mužství, ...
- dílo se odehrává někde v Americe, města jsou reálná, budovy a konkrétní místa jsou smyšlená, ale nenarušují předávanou myšlenku
 - zvláště chudší čtvrti, sklepy - Fight club, dům, který je opuštěný - obydlí Tylera a vypravěče potom, co mu vyhoří dům
- kniha začíná koncem, potom vypravěč, na něhož je v úvodní scéně mířena zbraň, začne retrospektivně vyprávět svůj příběh, často je narušována časová souslednost - myšlenky, útržky z paměti - potom v závěru knihy se opět napojíme na začátek, vypravěč se “zabije”, ale tím zabije Tylera - schizofrenické já - projekt Devastace selže a vypravěč se probouzí v psychiatrické léčebně, ale jeho společníci stále věří, že bude vést Klub rváčů a Organizaci devastace
- v knize projekt Chaos, a vypravěč se přímo podílí na přípravě jednotlivých plánů
- jakmile ale při jedné akci zahyne jeho kamarád Bob, potom chce z plánu vyhození budov vycouvat, a přesně v tomhle okamžiku se dovídámě, že vypravěč a Tyler jsou tatáž osoba
- potom si prostřelí obličej, vyhocenost situace mezi Tylerem a vypravěčem (výbušniny neexplodují, selžou), myslí si, že je mrtvý, že je v nebi, ale je v psychiatrické léčebně, ale personál této nemocnice je tvořen členy klubu rváčů a těší se, až se zase vrátí a to je konec
- myšlenka díla je dvojí, jednak, že obyčejný člověk je schopný díky své rozdvojené osobnosti založit obrovskou organizaci, mnoho lidí jej následuje (Fight club → Plán Devastace) a jednak zobrazuje devastující dopad konzumní společnosti na psychiku jednotlivce, naráží na společenské problémy Ameriky
- *minimalismus*: krátké věty, jednoduché
- do díla pronikají filozofické a náboženské úvahy (Tyler jako jakýsi prorok - vůdce Klubu rváčů)
- cynismus
- vypravěč nemá jméno, protože se v dnešní společnosti, ztrácí jedinečnost - chtěl vyjádřit americkou masovou společnost
- v románu jsou uveřejněny výrobní postupy napalmu či nitroglycerinu - pozdější cenzura
- zvláště závěrečná kapitola je obtížná na čtení, vypravěč
- **vypravěč**: trpí nespavostí (insomniak), zoufalý, na základě rady lékaře začne chodit do podpůrných skupin - tam předstírá, že trpí vážnými nemocemi jako ostatní (rakovina varlat, tuberkulóza, ...) - potom teprve začne zvládat svou nespavost, pracuje v korporaci, která kontroluje integraci součástí pro automobily, je stabilní, inteligentní, ale ve vztahu s Tylerem je submisivní a nechá se vést jeho šílenými nápady, občas prožívá realitu neukotveně - například, když z ničeho nic Tyler chce, aby jej vypravěč uhodil
- **Tyler Durden**: charismatický, přesvědčivý, má šílené nápady - močí do servírovaných jídel v hotelech, narušuje film nevhodnými záběry, pracoval jako střihač, chce zničit konzumní společnost, de facto je šéfem klubu rváčů, i když ten žádného šéfa nemá, psychicky labilní - Tyler poleptává ruce - znamení společnosti Devastace, mezi Tylerem a vypravěčem jsou homosexuální náznaky

- **Marla Singer:** dochází též do podpůrných skupin, aby si ulevila, fascinuje jí smrt, snaží se jí přiblížit skze předávkování xanaxem, hranice života a smrti, má milostný poměr s Tylerem, což zároveň irituje vypravěče, protože ten ji také miluje, ale je empatická a pozná, co je správné a co špatné, takže když zjistí, že Tyler plánuje vraždu, zavolá policii
- vyprávěno v ich-formě
- *konzum:* vypravěč je velice frustrovaný konzumní společností, které sám propadl, má třeba kompletně vybavený byt nábytkem z IKEI - Tyler a Klub rváčů se proti tomu snaží bojovat - Tyler zapálí vypravěči byt, snaží se narušit konzum tím, že začnou vyrábět mýdlo z lidského tuku - konkrétně tuku z Marliny matky - rodinné vztahy nejsou, autor se snaží nastínit, že konzum se stal novým náboženstvím Ameriky
- *maskulinita:* všichni protagonisty jsou muži, kromě Marly, kniha tak naráží na fakt, že v dnešní společnosti nacházejí muži uspokojení ve svém vzhledu - původně feminní záležitost - dále je to nabouráváno třeba Bobem, který si po rakovině varlat nechal injektovat ženské hormony, takže mu narostla prsa - právě klub rváčů slouží k ukotvení mužství, jedině mužský spolek, zatracují feminní hodnoty - zápasem se vymaňují z narativu společnosti
 - podporuje stereotypy o pohlavích (muži se musejí rvát), motivy, metafory na ztrátu mužství (terapeutická sezení rakoviny varlat) - otázky, zda bereme mužství jako biologickou identifikaci či otázku své identifikace
 - vyhrožování kastrací
 - návrat k tradičním mužským rolím a hodnotám: z obyčejného člověka se stane zakladatel Klubu rváčů, je "vůdce"
 - zároveň je však knížka v jádru feministická, jelikož muži v Klubu rváčů jsou jaksi degradováni na pozici žen, musejí poslouchat příkazy - poslouchat Tylera - v knize výrazně naznačeno potřebou mít otce (mentora) - takže, v Klubu rváčů je v podstatě nežádoucího, zakázáno pravidlo být někomu podřízený a přesto se to děje - Tyler je vedoucí, néjinak je tomu ve společnosti ohledně postavení žen - nikdo na to neupozorňuje, knížka na to nepřímou naráží
- zkrátka postmoderní situace v Americe v 80. a 90. letech, podává obraz
- ironie konzumního kruhu ukázaná na mýdle
- takže buď budeme žít v ideově vyprázdněném světě, kapitalismus, ubavit k smrti, nebo jej nahradíme fašistickým systémem, ukázka třeba nacismus v Německu
- Tylerovi jde především o zničení civilizace a nastolení nové postrevoluční
 - zatím je Klub rváčů demokratický, ale přece jenom se Tyler chová jako vůdce - fašismus - vlastní pozdrav, slang, oblčení je stejné, ...
- dále je v knize často opakován motív života a smrti, kde je hranice
- členěno na 30 kapitol
- přímá řeč se vyskytuje jen zřídka, spíš se vše točí kolem vypravěče, co se děje v jeho hlavě, jeho myšlenky, názory - vnitřní monology
- hodně se vyskytují vulgarismy, slang, promluvy jsou nespisovné
- filmová adaptace je prakticky identická